

Pavle Petrović¹

E-mail: <pavle.petrovic@fiskalnisavet.rs, pavle.petrovic@ekof.bg.ac.rs>

Mirjana Gligorić Matic²

E-mail: <mirjana.gligoric@ekof.bg.ac.rs>

KONVERGENCIJA U DOHOTKU I PRODUKTIVNOSTI SRBIJE I DRUGIH ZEMALJA CENTRALNE I ISTOČNE EVROPE KA RAZVIJENIM EVROPSKIM ZEMLJAMA

Sažetak: Na ovom predavanju predstavljeni su ključni nalazi istraživanja konvergencije dohotka po stanovniku i produktivnosti u prerađivačkoj industriji za zemlje članice EU, sa posebnim osvrtom na implikacije za Srbiju.

Analiza beta konvergencije produktivnosti prerađivačke industrije pokazuje da zemlje Centralne i Istočne Evrope (CIE) konvergiraju ka razvijenijim zemljama EU, dok južne zemlje EU (Italija, Grčka, Portugal i Španija) zaostaju. Ovi nalazi su rezultat jednačine rasta za panel EU zemalja u periodu od 1995. do 2019. godine. Identifikovani su ključni faktori konvergencije, kao što su znatne investicije u prerađivačke sektore CIE zemalja, posebno u Višegradskoj grupi, i efekat sustizanja. Takođe, primećeno je da relativni značaj ovih faktora varira među CIE zemljama i tokom vremena. S druge strane, niske investicije i slabe institucije usporavaju rast produktivnosti u prerađivačkoj industriji južnih zemalja EU.

Dalje, konvergencija realnog dohotka per capita i produktivnosti prerađivačke industrije EU zemalja analizirana je korišćenjem dodatnih metodoloških pristupa, kao što su testiranje i klasterizacija (Phillips and Sul, 2007) i sigma konvergencija. Rezultati pokazuju da zemlje CIE snažno konvergiraju u dohotku i produktivnosti, dok južne zemlje EU ne. Pored toga, obrazac konvergencije realnog dohotka sledi onaj u produktivnosti prerađivačke industrije, što sugeriše da klubovi konvergencije produktivnosti značajno utiču na formiranje klubova konvergencije BDP per capita. Sigma konvergencija dodatno potvrđuje ovaj nalaz, čineći ga robusnim.

Srbija se u poslednje dve decenije približila razvijenim zemljama EU, ali relativno sporo, dok je u poređenju sa CIE blago divergirala. Uprkos solidnoj prosečnoj stopi rasta od 4,3%, procenjujemo da je privredni rast u Srbiji godišnje niži za 1,5-2 pp od potencijalnog. Da bi izbegla zamku srednjeg nivoa razvijenosti, Srbija bi trebalo da smanji korupciju i poboljša vladavinu prava (što bi stimulatивно delovalo na domaći privatni sektor), da ima veći deo SDI usmeren ka naprednim oblastima, kao i da poveća ulaganja u ljudske resurse, obrazovanje, zdravstvo i životnu sredinu.

¹ Fiskalni savet Republike Srbije, Univerzitet u Beogradu – Ekonomski fakultet.

² Univerzitet u Beogradu – Ekonomski fakultet.

KLJUČNE REČI: BETA KONVERGENCIJA, KLUBOVI KONVERGENCIJE I SIGMA KONVERGENCIJA, BDP PER CAPITA, PRODUKTIVNOST PRERAĐIVAČKE INDUSTRIJE

JEL KLASIFIKACIJA: C33, O40, O14.

CONVERGENCE IN INCOME AND PRODUCTIVITY OF SERBIA AND OTHER COUNTRIES OF CENTRAL AND EASTERN EUROPE TOWARDS DEVELOPED EUROPEAN COUNTRIES

Abstract: *In this lecture, the key findings of the research on the convergence of per capita income and productivity in manufacturing of the EU member states were presented, with special reference to the implications for Serbia.*

Analysis of the beta convergence of manufacturing productivity shows that Central and Eastern European (CEE) countries are converging towards more developed EU countries, while the southern EU countries (Italy, Greece, Portugal, and Spain) are lagging behind. These findings are the result of the growth equation for a panel of EU countries in the period from 1995 to 2019. The key factors of convergence have been identified, such as significant investments in the manufacturing sectors of CEE countries, especially in the Visegrad group, and the catch-up effect. Also, the relative importance of these factors has been observed to vary among CEE countries and over time. On the other hand, low investments and weak institutions slow down productivity growth in manufacturing of Southern EU countries.

Furthermore, the convergence of real income per capita and productivity of the manufacturing sector of EU countries was analyzed using additional methodological approaches, such as testing and clustering (Phillips and Sul, 2007) and sigma convergence. The results show that CEE countries converge strongly in income and productivity, while Southern EU countries do not. In addition, the pattern of real income convergence follows that of manufacturing productivity, which suggests that productivity convergence clubs significantly influence the formation of GDP per capita convergence clubs. Sigma convergence further validates this finding, making it robust.

Over the last two decades, Serbia has moved closer to developed EU countries, albeit relatively slowly, while in comparison with CEE it has diverged slightly. Despite the solid average growth rate of 4.3%, we estimate that the economic growth in Serbia is 1.5-2 pp lower than the potential. To avoid the trap of a medium development level, Serbia should combat corruption and improve the rule of law (which would stimulate the domestic private sector), direct a larger part of FDI towards advanced areas, as well as increase investments in human resources, education, health, and environment.

KEYWORDS: BETA CONVERGENCE, CONVERGENCE CLUBS AND SIGMA CONVERGENCE, GDP *PER CAPITA*, MANUFACTURING PRODUCTIVITY

JEL CLASSIFICATION: C33, O40, O14.